

Známy český historik, archeológ a vysokoškolský pedagóg prof. Petr Charvát bol odborníkom nielen na dejiny českého stredoveku, ale tiež na staroveké civilizácie najmä Predného východu. Oblasť jeho záujmu predstavovala široké spektrum tém, pričom pri ich prezentovaní v rámci pedagogickej činnosti, ale predovšetkým publikovaním výsledkov svojich výskumov dosiahol viaceré významné úspechy. Aj vo svojej, žiaľ, už poslednej knihe opäť dokázal spojiť a prezentovať viaceré zaujímavé problémy. V prvom rade síce sleduje vývoj diaľkového obchodu v uvedených rokoch v rôznych častiach sveta, no popri tom poukázal tiež na dôležité politické, náboženské či technické súvislosti.

Z geografického hľadiska najväčšiu pozornosť venuje oblasti Stredomoria, resp. Čiernomoria, kde sa spájalo či pretínalo mnoho obchodných ciest spájajúcich Európu s hospodársky významnými oblasťami Ázie či Afriky. Po nich prechádzali kopecké karavány, ktoré rovnako ako menšie či väčšie lode prevážali hodnotné tovary, najmä drahé kovy, látky, korenie, ale neraz aj ľudí – otrokov. Načrtnutím rozsiahlej siete obchodných centier a ciest však autor sleduje nielen pohyb tovarov či informácií, ale tiež zložitú formu obchodných vzťahov, tak ako sa v priebehu piatich storočí vyvíjali. Prináša tiež množstvo ďalších zaujímavých poznatkov. Okrem iného konštatuje výmenu rôznych tovarov ako súčasť uzatváraných politických dohôd, ich získavanie ako výkupného či vojrovej koristi.

Autor pomerne podrobným spôsobom, na základe starších, ale najmä novších prameňov, keď skromné písomné záznamy dopĺňajú výsledky archeologických výskumov, predstavuje čitateľovi osobitý svet raného stredoveku. Narúša pritom často prezentovanú a do istej miery zjednodušenú predstavu o tom, že po rozpade západnej časti pôvodného Rímskeho impéria, došlo súčasne aj k zániku či aspoň zásadnému obmedzeniu medzinárodného obchodu na niekoľko storočí. Vďaka publikácii prof. Petra Charváta sa nám tak dostáva do rúk množstvo nových informácií, ktoré dokazujú, že svet bol na začiatku stredoveku z hľadiska obchodu a výmeny informácií poprepájaný viac ako sme si pôvodne mysleli. Spojenie pobrežia Baltského mora s Orientom, obchod prebiehajúci pozdĺž atlantického pobrežia Európy, vnútrozemie či južné a juhovýchodné pobrežie Ázie predstavovali dôležité komunikačné trasy. V posledných desaťročiach vďaka realizovaným výskumom pribudlo množstvo nových informácií. Či už prostredníctvom objavených depotov mincí alebo zvyškov priamo nachádzaných zvyškov tovarov dovážaných často zo značných vzdialeností. Napriek tomu analyzovať problematiku diaľkového obchodu a tovarovej výmeny všeobecne počas sledovaných piatich storočí stále nie je možné tak, ako by to bolo potrebné. Táto publikácia však prezentuje prehľad aktuálneho stavu poznania v danej oblasti, prezentovaný osobitým, originálnym štýlom autora. Jeho budúcim nasledovníkom ukazuje cestu, po ktorej sa je možné ďalej uberať pri skúmaní otázok dejín nielen stredovekého obchodu. Pre bežného čitateľa zase

približuje farbistý svet stredovekého obchodu a vysvetlenie toho, akými cestami a spôsobmi sa exotické tovary dostávali k zákazníkom často na veľké vzdialenosti.

Myšlienka napísať publikáciu, ktorá by prezentovala problematiku vývoja obchodu v rôznych častiach sveta počas sledovaného obdobia, bola prirodzenou reakciou na absenciu takejto práce i jej reálnu potrebu. Autor sám k uvedenej problematike už v minulosti prispel viacerými textami. Bolo preto logickým krokom vypracovať novú syntézu, ktorá by problematiku obchodu sledovala v celej jej šírke. O dlhodobom záujme a príprave svedčí i úctyhodné množstvo využívaných zdrojov. Čitateľovi preto môže byť ľúto, že sa jeho zámer nepodarilo v plnej miere uskutočniť. Aj keď sa totiž publikácia zásluhou manželky autora nakoniec dostala na pulty kníhkupectiev, nesie ešte niektoré znaky rozpracovanosti. Nevyváženosť jednotlivých častí, opakovanie už prezentovaných informácií i neukončenosť niektorých myšlienok. To však neznižuje prínos množstva cenných informácií, ktoré sa k čitateľovi dostávajú. Tieto nedostatky vyplývajú však žiaľ z predčasného odchodu autora. Pre niekoho nie úplne dokončené dielo ale súčasne naznačuje aj spôsob práce skúseného a rešpektovaného bádateľa, čo opäť môže byť cennou inšpiráciou pre nastupujúce generácie historikov. A tiež spomienkou na vzácneho človeka, ktorý sa kedysi dávno pri osobnom stretnutí správal veľmi žičlivo k začínajúcemu kolegovi, autorovi tohto textu.

Patrik Derfiňák